

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

‘Uiteindelijk gaat het om de dialoog’

door Carina van Os De auteur is lid van de redactie van CDV.

Het grootste deel van de inwoners van Den Haag heeft een migratieachtergrond. ‘De kunst is ook hen te betrekken’, aldus Christiene Everaars, voorzitter van CDA Den Haag en Country Success Manager en Sustainability Manager bij Siemens Nederland, verantwoordelijk voor de public affairs en voor de realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen in Nederland. ‘Voor mij staat de C vooral voor inclusiviteit, voor verbinding met jezelf, en voor rentmeesterschap.

Welke drijfveren zorgen ervoor dat u bij het CDA bent aangesloten?

‘In 2018 ben ik lid geworden van het CDA. Dat was een intuïtieve keuze. Ik kom uit de duurzaamheidswereld en houd mij in mijn werk bezig met allerlei veranderingen. Ik heb altijd enorme belangstelling voor het verleden, maar je moet er niet in blijven hangen. De weg is uiteindelijk vooruit. In 2018 voelde ik dat alle waarden die het CDA in zich draagt, aansloten bij de veranderingen die gaande zijn. We zitten in een verandering van tijdperken met allerlei transities: IT, energie, duurzaamheid, maar ook een maatschappelijke transitie. Die laatste is een essentieel onderdeel van alle andere veranderingen. De principes van het CDA, zoals rentmeesterschap, eigen verantwoordelijkheid, in verbinding zijn, en ook – zie *Zij aan zij*¹ – het coöperatieve, zijn essentiële

randvoorwaarden voor het succes van die veranderingen. Voor mij paste het dus gewoon; het was een no-brainer. Ik werd meteen actief lid en kwam in het bestuur van CDA Den Haag en het bestuur van CDA Vrouwen.’

Wat betekent de C voor u?

‘De C staat wat mij betreft voor drie dingen: inclusiviteit, in verbinding zijn, en rentmeesterschap.’

‘Het eerste, inclusiviteit, omdat het CDA volgens mij tot 2018 zo ver is gekomen omdat het bereid was het gesprek te voeren tussen alle verschillende interne stromingen en een consensus te bereiken waardoor een stap voorwaarts gemaakt kon worden. Het is belangrijk om dat gesprek respectvol te voeren. Dat lijkt het CDA nu soms, bijvoorbeeld in Whatsappgroepen, te zijn kwijtgeraakt.’

Christiene Everaars

Interview in het kort:

- * Het vermogen om een respectvol gesprek te voeren over verschil in standpunten is cruciaal. Dit staat enorm onder druk, ook binnen het CDA
- * De transities van deze tijd vragen dat wij als samenleving toewerken naar vormen van hoger bewustzijn, met ruimte voor spiritualiteit. Het maakt niet uit of je dat bereikt via de sjamaan, via de preek of via het gebed
- * Het onderhouden van de waarden die voor onze beschaving fundamenteel zijn, zoals barmhartigheid, rechtvaardigheid, gelijkwaardigheid, rechten van de mens, is essentieel
- * Bij CDA Den Haag delen mensen uit verschillende wijken met verschillende religies, of zonder religie, uiteindelijk dezelfde waarden. In de basis gaat het er voor hen allemaal om dat je een goed burger bent

‘Als voorzitter van het CDA Den Haag ben ik voorzitter in een stad waar ruim zestig procent van de inwoners een migratieachtergrond heeft. Dan kunnen we er als partij wel een conservatieve mentaliteit op na houden, of een mentaliteit van de zeven vinkjes van Luyendijk, maar daar redt het CDA Den Haag de stemmen niet mee. In de autochtone of oorspronkelijke vijver vissen ook D66, PvdA, VVD en lokale groeperingen, naast een hele set aan splinterpartijen. De politieke

vertegenwoordigers in Den Haag hebben als uitdaging diverse doelgroepen te bereiken en dan is het zaak dat je een verhaal hebt en een gemene deler vindt in die groepen. Dat is heel ingewikkeld. Inclusiviteit is niet hetzelfde als integratie, het is bovendien heel hard werken. Dat zie ik ook in de Haagse fractie. Hier werken hindoestanen, moslims en christenen samen. Het betekent dat je bereid bent met elkaar het gesprek te voeren over je standpunten. Dat betekent ook

Om een geloofwaardige christendemocratie

oog hebben voor de gevoeligheden van andere culturen, en dat is niet altijd makkelijk.’

Wat houdt, ten tweede, het in verbinding zijn in?

‘Bij verbinding gaat het om in verbinding zijn met jezelf. Dus streven naar een hoger bewustzijnsniveau en ruimte overlaten voor spiritualiteit, bezieling zo je wil. In spiritualiteit schuilt de reis naar dat hogere bewustzijnsniveau, die reis naar binnen. Dat is wat mij betreft de C. Mijn persoonlijke overtuiging is dat we de transities van deze tijd niet aankunnen zonder als samenleving toe te werken naar een hoger bewustzijnsniveau met ruimte voor spiritualiteit. Het maakt mij niet uit of je dat bereikt via de sjamaan, via de preek, of via het gebed.’

Waarom is voor u hiernaast, ten derde, de kernwaarde rentmeesterschap belangrijk?

‘In de context van de C gaat rentmeesterschap voor mij om het onderhouden van onze westerse beschaving. Het gaat om waarden als vrijheid en de rechten van de mens, maar ook om het feit dat je hier buiten kunt spelen op straat, overal op de fiets naartoe kunt, dat alles dichtbij en toegankelijk is. Ik ben net in Zuid-Afrika geweest, en daar zijn deze dingen niet vanzelfsprekend. De veiligheid van het Westen is een ontzettend kostbaar goed. Die samenleving wordt onvoldoende onderhouden. Dat is echt een manco. Volgens mij is dat ook de reden waarom er een soort implosie is binnen de politiek. Het loont kennelijk om niet te deugen.’

Hoe verhoudt dit alles zich tot de D en de A van het CDA?

‘De D en de A zijn volgens mij in ambtenarentaal “handelingsperspectief” en in bedrijfsleventaal “actiegerichtheid”. Dus gewoon doen, en alles wat je aan bagage hebt meegekregen ten goede inzetten. De christendemocratie verschilt in dit opzicht fundamenteel van andere

politieke stromingen: het gaat bij ons om eigen verantwoordelijkheid. Ieder individu levert met de mogelijkheden die hij heeft een bijdrage. Je bent er als individu in verhouding tot de ander. Je bent er niet alleen voor jezelf. Dialoog is hier essentieel.’

Hoe komt de christendemocratische overtuiging tot uiting in de volksvertegenwoordigende rol?

‘Je gaat niet in de raadzaal of de Tweede Kamer staan met een stempel “Ik geloof in spiritualiteit” op je voorhoofd. Het gaat erom dat je in je verhaal de verschillende elementen overbrengt; dat je uitdraagt hoe je erin staat. Gelijkwaardigheid is een onderstroom in mijn hele verhaal. Op het moment dat ik iemand vanuit gelijkwaardigheid aanschouw, zeg ik altijd ja tegen die andere persoon. Daarna kun je op veel punten een verschil van mening

hebben of bepaald gedrag niet acceptabel vinden, maar in de kern mag de ander er altijd zijn. Dat voelt de ander in het gesprek. Hij of zij wordt gezien.’

Kunt u voorbeelden geven van hoe de C vorm krijgt in

de dagelijkse politieke praktijk van het CDA?

‘Er zijn eigenlijk te weinig voorbeelden in de landelijke politiek. Het is onder de maat: het is alsof we onze waarden zijn kwijtgeraakt, niet alleen bij het CDA. Een positief voorbeeld kan gevonden worden bij Johan Remkes, geen CDA’er overigens, maar wat betreft zijn handelen zou hij dat kunnen zijn. Hij was in staat om zichzelf open te stellen om de ander te begrijpen. Hij was in staat om gehoor te geven aan de gevoelsbeleving van de boeren: “Ik ben geschrokken van de oprechte wanhoop die in de ogen van redelijke mensen te zien was.” Hij had geluisterd, en liet weten daar ook iets mee te doen. Dat kun je alleen maar doen als je bereid bent te werken aan je eigen bewustzijnsniveau. En dat is dan toch weer die C.’

Wat vindt u van Henri Bontenbal tot nu toe?

‘Beroepsmatig vind ik het natuurlijk heel fijn dat Henri affiniteit heeft met techniek. Ook de aandacht voor het bedrijfsleven en hoe het geld verdiend moet worden spreekt me aan. Uiteindelijk is het zaak dat werken loont. Wat betreft de C gaat hij terug naar de basis: Welke waarden vinden wij belangrijk? Waar willen wij voor staan? Nu is het zaak dit te doorleven en niet ouderwets dogmatisch op te leggen of te belijden.’

Is het op lokaal niveau beter gesteld met de C?

‘In de fractie mag ik af en toe meeluisteren en dan vind ik dat dat zeker het geval is. Daar zitten mensen die heel verschillend denken: sommigen hechten bijvoorbeeld veel waarde aan duurzaamheid en komen op dat vlak in de buurt van GroenLinks, waar anderen graag zo veel mogelijk auto’s zouden zien.

Dus dat botst. Ik heb echt bewondering voor de wijze waarop ze dat met elkaar bediscussiëren en in het gesprek kijken naar waar ze goed aan doen in de stad vanuit de CDA-waarden. Mensen uit verschillende wijken met verschillende religies, of zonder religie, delen uiteindelijk diezelfde waarden. In de basis gaat het er voor hen allemaal om dat je een goed burger bent: je levert een bijdrage, bent beleefd en hebt respect voor je omgeving. Om die gemene deler draait het. Ik denk zeker dat er meer gemeentes zijn waar het CDA uitblinkt in het uiting geven aan zijn waarden. Dat krijgen ze ook terug van de pers en van collega’s van andere politieke partijen.’

‘Inclusiviteit brengt ook nieuwe uitdagingen. Er wordt door hele bevolkingsgroepen binnen de stad op je gestemd omdat je uit iemands wijk komt. Het besef dat het CDA een kleine partij is en een beperkte slagkracht heeft om terug te geven aan de achterban, is ingewikkeld om uit te leggen. We hebben met

z’n allen nog een weg te gaan in het leren hoe het democratische proces werkt. Dat komt ook tot uitdrukking in het bereiken van de verschillende bevolkingsgroepen: het is voor ons als lokale vereniging iedere keer zoeken hoe iets het best kan worden georganiseerd – denk aan de locatie, de wijze waarop of de thematiek – om aansluiting met hen te houden. Tegelijkertijd kunnen wij ook veel leren van nieuwkomergemeenschappen, denk aan de wijze waarop ze elkaar steunen en gezamenlijk ‘beleven.’

Wat is onopgeefbaar christendemocratisch naar de toekomst toe?

‘Die elementen die essentieel zijn om onze westerse beschaving te waarborgen. Gelijkwaardigheid, onze vrijheden die vertaald zijn in de rechten van de mens. Die vinden

allemaal hun fundamenteën in onze eigen geschiedenis. Het is belangrijk om daarvoor te staan, als Nederland en als Europa.’

Hoe beoordeelt u de wijze waarop het CDA nu gestalte weet te geven aan zijn christendemocratische overtuiging?

‘Ik twijfel er geen seconde aan dat ieder Kamerlid vanuit christendemocratische overtuigingen handelt. In de storytelling doen we het echter niet goed. Er is geen verhaal; uit *Zij aan zij* volgt geen concrete boodschap. Bovendien gaat het in de inleiding van *Zij aan zij* over de paus. Dan haakt bij het lezen de helft van Nederland af. Dus denk na: als je achttien miljoen mensen wilt bereiken, waar doe je dan goed aan?’

‘Zo’n verhaal moet opgebouwd worden aan de hand van praktische voorbeelden. Willen we achter een hek wonen of in plaats daarvan ons vrijelijk kunnen bewegen? Willen we in de stad toegang hebben tot onze huisartsenpost en tandarts? Willen we wijken waar mensen heel arm zijn en andere wijken waar mensen het veel

Om een geloofwaardige christendemocratie

beter hebben? Of willen we een samenleving waar mensen kansen hebben? Een samenleving waar we met elkaar het beste uit elkaar weten te halen? Dat is volgens mij het verhaal. Daarvoor is nodig dat we respectvol met elkaar omgaan.’

‘Het uitgangspunt is een gelijkwaardige samenleving. Overigens niet een samenleving waar iedereen gelijk is; noch van eenheidsworst of middelmatigheid, en ook niet een waar de minderheid regeert. Het is eenheid in verscheidenheid. En net als een huwelijk is dit af en toe hard werken.’

‘Dit kan dankzij spelregels die wij met elkaar maken, ook met nieuwkomers. Uiteindelijk

zijn ze hiernaartoe gekomen omdat wij een samenleving bieden waar zij graag bij willen horen. Wij kunnen de welvaart hebben omdat wij het bedrijfsleven steunen, wij kunnen een vangnet hebben omdat mensen hun eigen verantwoordelijkheid dragen. Je kunt hier niet je hand komen ophouden; je moet gewoon aan de bak en meedoen. Omdat je meedoet mag het lonen. In de kern is dat waar ook de “kleine luyden” voor stonden. Dus ik denk dat het belangrijk is zo’n verhaal uit te dragen, juist nu het debat op veel maatschappelijke onderwerpen gepolariseerd is.’

*Het uitgangspunt is
een gelijkwaardige
samenleving*

1 Wetenschappelijk Instituut voor het CDA, *Zij aan zij. Toekomstperspectief voor Nederland in 2030*. Den Haag: CDA, juli 2020.